

جمهوری اسلامی ایران

شورای عالی حوزه علمیه قم
مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه خواهران

حوزه علمیه‌ی زهرائیه سلام‌الله‌علیها

شهرستان نجف‌آباد

تحقیق پایانی سطح دو (کارشناسی)

بررسی ابعاد شایعه‌پراکنی از دیدگاه قرآن

استاد داور:

جناب آقای دکتر مسعود راعی

استاد راهنما:

سرکار خانم بیگم شریفی

محقق:

نرگس ادیب راد

پاییز 1391

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

جمهوری اسلامی ایران

شورای عالی حوزه علمیه قم
مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه خواهران

حوزه علمیه‌ی زهرائیه سلام‌الله‌علیها
شهرستان نجف‌آباد

تحقیق پایانی سطح دو (کارشناسی)

بررسی ابعاد شایعه‌پراکنی از دیدگاه قرآن

استاد داور:

جناب آقای دکتر مسعود راعی

استاد راهنما:

سرکار خانم بیگم شریفی

محقق:

نرگس ادیب راد

پاییز 1391

(ب)

تحمیدیه

حمد و سپاس از آن خداوندی است که نعمت باطنیه عقل را جهت تحصیل و تکمیل معرفت و وصول به کمال و حقیقت به ما ارزانی داشته تا بتوانیم حرف نیک را از بد، و صحیح را از غلط تشخیص دهیم و جلوی پراکندگی شایعات را بگیریم.

تقدیم به

شهید مظلوم آیت الله بهشتی بزرگ‌ترین شخصیت علمی و فکری معاصر که
شراره‌های شوم شایعه از جمله عوامل مؤثر در مظلومیت و شهادتش بود.
روحش شاد و یادش گرامی

در عین حال در جامعه اسلامی باید کوشید که حتی الامکان مواردی که می‌تواند سوژه بیمار دلان و شایعه‌سازان قرار گیرد، صورت نپذیرد و احیاناً از صدور چنین آفاتی پیشگیری به عمل آید.

برای این منظور توجه و رعایت مواردی لازم است یکی آموزش‌های اخلاقی، تربیتی و اجتماعی اسلام است که هر فرد مسلمان موظف است بکوشد، از هر گونه رفتار و کرداری که امکان بدگمانی و ضربه‌پذیری را برای او و یا اجتماع او فراهم می‌آورد به شدت پیشگیری نماید و بر اساس موازین اسلامی گفتار خویش را بر پایه علم و یقین استوار کنیم و از آنچه غیر از این است خودداری نماییم.

همچنین وظیفه انسان‌های مؤمن و پاک سرشت آگاه این است که درباره شایعه‌ها تحقیق کنند و پس از مشخص شدن حقایق به افشا و بیان حقیقت‌ها در جامعه بپردازند. این کار پرده از چهره تزویر شایعه و سخنان پوچ برمی‌دارد و مردم را از آنچه نابه‌جا در جامعه مطرح گردیده است آگاه می‌کند در نتیجه با اتخاذ چنین شیوه‌ای هم خود از نارواگویی و ناسزاستانی مصون مانیم و هم با چنین روشی بتوانیم ادعاها و گفتارهای بی‌پایه دیگران را مهار سازیم و آن را رسوا و خار سازیم و بدین نحو بخش مهمی از شایعه‌سازی‌ها را ریشه کن کنیم.

و بالاخره گرچه کاربرد چنین سلاح‌هایی ممکن است برای مدتی مفید و مؤثر واقع شود، اما امروز زمان و تحولات روزگار در پرتو رشد و آگاهی‌های جامعه، مشت چنین دشمنانی را باز خواهد نمود و کوس رسوائی آنان را خواهد نواخت، چنان که تجارب زندگی این واقعیت را به اثبات رسانده است.

فهرست منابع

منابع فارسی

- * قرآن کریم، مترجم: مهدی محیی‌الدین الهی قمشه‌ای.
- * نهج‌البلاغه، شارح: فیض‌الاسلام.
1. ال پورت، گردان و بستم، لئو، روانشناسی شایعه، ترجمه: ساعد دبستانی، تهران، مرکز تحقیقات و مطالعات صدا و سیما، 1372
 2. بیرو، آلن، فرهنگ علوم اجتماعی، باقر ساروخانی، تهران، انتشارات کیهان، 1367
 3. تربتی، سروناز، تئوری توطئه، سازمان انتشارات گفتمان، زمستان 1378
 4. حسینی دشتی، مصطفی، معارف و معاریف، ج 6، مؤسسه فرهنگی آریا، 1369
 5. خاتمی سمنانی، احمد، شایعه از نظر قرآن و حدیث، قم، انتشارات شفق، 1360
 6. خسروی حسینی، غلام‌رضا، ترجمه مفردات راغب، ج 2، انتشارات مرتضوی، زمستان 1383
 7. خمینی، روح‌الله، صحیفه امام، تهران، مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی، چاپ چهارم، 1378
 8. دشتی، محمد، تحلیل حوادث ناگوار زندگی حضرت فاطمه، انتشارات امام علی (ع) بی‌تا
 9. ستوده، هدایت‌الله، درآمدی بر روان‌شناسی اجتماعی، تهران، آوای نور، 1374

10. سیاح، احمد، **فرهنگ ابجدی عربی فارسی**، چاپ منفرد، انتشارات اسلام،

1377

11. شیرازی، صادق، **کیفر گناهان در اسلام**، ترجمه: محمدرضا انصاری

12. طباطبایی، محمدحسین، **تفسیر المیزان**، قم، انتشارات دار الکتب الاسلامیه، 1374

13. عمید، حسن، **فرهنگ عمید**، تهران، انتشارات امیرکبیر، 1360

14. فیض کاشانی، ملامحسن، **تفسیر صافی**، تهران، انتشارات السدر، 1415 هـ.ق.

15. قرائتی، محسن، **تفسیر نور**، ج 2، چاپ و انتشارات فرهنگ و ارشاد اسلامی، تابستان

1381

16. قرشی، علی اکبر، **تفسیر احسن الحدیث**، تهران، بنیاد بعثت، 1377

17. قرشی، علی اکبر، **قاموس قرآن**، تهران، دار الکتب الاسلامیه، 1371

18. کاپرر، ژان نوئل، **شایعه**، مترجم: خداداد موّقر، 1380

19. مصطفوی، حسن، **تفسیر روشن**، نشر کتاب، 1380

20. معین، محمد، **فرهنگ معین**، ج 1، چاپخانه حیدری، 1382

21. مکارم شیرازی، ناصر با همکاری گروهی از محققین، **تفسیر نمونه**،

22. **نشریه غیبت**، شماره 5، انتشارات روابط عمومی وزارت پست و تلگراف و تلفن

23. نیروی مقاومت بسیج، **مجله میقات**، بهمن 1377

منابع عربی

24. بندرریگی، محمد، **فرهنگ بندرریگی**، ج 1، انتشارات علمی، 1378

25. طبرسی، امین الاسلام، **تفسیر مجمع البیان**، ج 7، انتشارات ناصر خسرو، 1379

26. طبرسی، فضل بن حسن، **تفسیر جوامع الجامع**، قم، انتشارات دانشگاه تهران و

مدیریت حوزه علمیه قم، 1377

27. عابدینی مطلق، کاظم، **نهج الفصاحه**، قم، کتابخانه ملی ایران، 1386

28. عروسی، حریر بن عبد علی بن جمعه، **نور الثقلین**، انتشارات اسماعیلیان،

1415 هـ.ق

29. قمی، عباس، **سفینه البحار**، تهران، ندای اسلام، 1363

30. کاشانی، فتح‌الله، **تفسیر منهج الصادقین فی الزام المخالفین**، دار الاسوه للطباعة، 1422 هـ.ق.

31. کلینی، محمد بن یعقوب، **اصول کافی**، ج 2، چاپ اسلامی،

سایت‌ها

32. سایت lib.hadith.ac.ir/?page=showarticle&articleid=5880

33. سایت www.maarefquran.org/index.php/page,viewArticle/LinkID

34. سایت www.pasokhgoo.ir/node/26233

35. سایت www.aljomeh.ir/Javanan/quran-javan/olgo-shahvat.htm

کتاب‌شناسی

1. افروز، غلام‌علی، روانشناسی شایعه و روش‌های مقابله با آن
2. بشیریه، حسین، درس‌های دموکراسی برای همه
3. حاجلو، مهناز، دانستنی‌های سیاست شیعه
4. طیب حسینی، مطهره‌سادات، شایعه پر حرفی واژگان
5. علم‌الهدی، حسین، شایعه از دیدگاه اسلام
6. کوئن، بروس، درآمدی بر جامعه‌شناسی، ترجمه: محسن قرائتی، تهران، 1375
7. نش، گیت، زندگی در جهان شبکه‌ای، ترجمه: محمدتقی دلفروز